

ПОТЕНЦІАЛ ГУМАНІТАРНИХ ПРОЕКТІВ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДИПЛОМАТІЇ

Реалії сучасного постбіполярного світу вимагають від держав, які прагнуть посісти гідне місце в авангарді світового геополітичного простору, активної зовнішньої політики, послідовного просування своїх національних інтересів у близькому та далекому зарубіжжі. Особливо це є актуальним для країн, які відносно недавно відновили свій суверенітет, як, наприклад, Україна. Попри те що з точки зору міжнародного права наша міжнародна правосуб'єктність сягає 1945 року (коли Українська РСР, хоч і пе-

ребуваючи у складі Союзу, стала однією з держав-засновниць ООН), з 1991-го нам довелося фактично з нуля починати формування свого самостійного, незалежного від колишньої «метрополії», дипломатичного капіталу.

Домінантним у міжнародних відносинах традиційно є підхід, відповідно до якого пріоритетним є налагодження торговельно-економічних зв'язків між державами. Разом з тим потенціал гуманітарної співпраці, гуманітарних проектів як фактора інтенсифікації міждержавних відносин, навпаки, недооцінюється, залишається переважно нерозкритим і невикористаним. Це вочевидь вказує на надміру спрощене та невиправдано вузь-

ке розуміння пріоритетів зовнішньої політики. Адже в умовах підвищення конкуренції на світовому ринку капіталів саме наявність гуманітарних, культурних зв'язків між державами є додатковим чинником привабливості для іноземних партнерів, створюючи підґрунтя для зближення держав. Особливо це актуально для відносин стратегічного партнерства, які передбачають інтенсивну співпрацю держав із широкого спектра питань.

Не сприяють увазі до гуманітарних питань і деякі поширені як у суспільстві, так і подекуди у вітчизняному академічному та дипломатичному середовищі стереотипи щодо гуманітарної сфери. Так, чомусь вважається, що гуманітарна сфера є чимось другорядним, похідним відповідно виробничої сфери, де формується валовий національний продукт та додана вартість. Водночас теоретичні розробки провідних експертів та зарубіжна дипломатична практика доводять протилежне.

Наприклад, В. Кремень справедливо зазначає, що гуманітарна сфера діяльності відноситься до основних елементів міжнародної та національної безпеки [4, с. 85]. Цю думку підтверджує і позиція фахівців Світового банку, які акцентують на винятковій важливості впливу гуманітарних чинників (зокрема, соціального капіталу) на суспільно-політичні процеси, економічне процвітання держав, їх стабільність та розвиток суспільства [9, с. 17]. Вказане цілком підтверджується і статистичними даними: у найбільш економічно розвинених державах (наприклад, Німеччині, Швейцарії, Японії) частка соціального капіталу в структурі національного багатства становить 75% і більше, тоді як у державах зі слабким розвитком (наприклад, Анголі, Колумбії, Румунії) його частка є незначною. Згадані країни з високим рівнем соціального капіталу мають також відповідно високий індекс людського розвитку [5, с. 552].

Все це переконливо доводить, що в реаліях сучасного світу оцінювати національне багатство держави лише за економічними, виробничими критеріями — некоректно, принаймні методологічно.

Ще однією проблемою є те, що більшість вітчизняних дипломатів сприймають гуманітарну сферу виключно крізь призму міжнародного гуманітарного права (відомого ще як «право війни та миру», «право Гааги та право Женеві» — від назви його базових джерел: Гаазьких конвенцій 1899 та 1907 рр., Женевських конвенцій 1864, 1906, 1925 та 1949 рр. та Додаткових протоко-

лів до них 1977 р.) — підгалузі міжнародного публічного права, яка стосується збройних конфліктів, засобів і методів ведення збройної боротьби, прав індивідів (як комбатантів, так і осіб, які не беруть участі у бойових діях) під час війни, а також встановлює міжнародно-правову відповідальність за певні порушення. Інші ж ототожнюють гуманітарні питання виключно із наданням гуманітарної допомоги.

І перший, і другий підходи є вкрай вузьким та тенденційним, що межує з очевидною профанацією. Адже з точки зору сучасної наукової парадигми гуманітарна сфера охоплює: інформаційну, освітньо-виховну, науково-технологічну, культурну, релігійну сфери, сферу соціального забезпечення, забезпечення прав і свобод людини та громадянина [2, с. 39–40].

Це підтверджується й дипломатичною практикою зарубіжних держав. Досвід економічно розвинених країн (Великої Британії, Канади, США, Японії, держав ЄС) вказує, що з точки зору впливу на загальну конкурентоспроможність держави та її національних суб'єктів господарювання у світі найбільш перспективними для реалізації є саме гуманітарні проекти (зокрема, у сфері освіти, науки та культури). Йдеться про створення спільних культурних центрів, фондів культури, державну підтримку приватних ініціатив, спрямованих на розширення двостороннього гуманітарного діалогу, проведення різноманітних фестивалів культури, освітніх виставок, наукових заходів тощо. Завдяки цим зусиллям держави не тільки популяризують серед зарубіжної спільноти свої наукові, освітні, культурні досягнення, а й створюють умови для імміграції до них з-за кордону перспективної молоді (для навчання) та кваліфікованих кадрів (для працевлаштування).

Сучасна політична практика зарубіжних держав також засвідчила ефективність такого інструменту формування громадської думки за кордоном, як діяльність різноманітних державних та недержавних організацій гуманітарного профілю (зокрема і культурних товариств, спілок, фондів, експертних та аналітичних центрів, правозахисних організацій, інших національних організацій некомерційного сектора та їхніх філій). До найбільш успішних гуманітарних проектів, які діють в Україні, можна віднести Агентство США з міжнародного розвитку (United States Agency for International Development), Британську Раду (British Council), Гете-Інститут (Goethe-Institut), Французький

Інститут (Institut Français), Польський Інститут (Polski Instytut Sztuki Filmowej), Федеральне агентство РФ у справах СНД, співвітчизників, які проживають за кордоном, та міжнародного гуманітарного співробітництва (Россотрудничество). Через такі організації відповідні держави мають змогу підтримувати проекти, спрямовані на налагодження гуманітарних контактів, здійснювати інформаційно-просвітницьку роботу з громадськістю, підвищуючи свій соціальний капітал і забезпечуючи собі сприятливий імідж в очах зарубіжної громадськості. Авторитет деяких міжнародних правозахисних (Amnesty International, Human Rights Watch, Transparency International, Freedom House та ін.) і експертних (Legatum Institute, Economist Intelligence Unit, Fraser Institute та ін.) організацій є таким, що їхні дослідження, рейтинги, коментарі тощо мають змогу реально впливати на урядову політику тих держав, щодо яких вони спрямовані.

Чому б Україні не запозичити такий позитивний досвід? Адже діяльність подібних організацій є ефективним (і, що найважливіше, легальним) інструментом зовнішньої політики, «м'якого» політичного впливу на владу інших держав (насамперед стратегічних партнерів і найближчих сусідів), дієвим засобом публічного лобювання інтересів держави, формування відповідних суспільних стереотипів про неї в світі, популяризації здобутків її національної культури, освіти, науки й техніки. Крім того, в такий спосіб можна значно посилити ефективність роботи національних дипломатичних місій. Будь-якому українському дипломатові, вочевидь, було б значно легше вести переговори із представниками держави перебування чи її суб'єктів господарювання, якщо в такій державі сформовані позитивний імідж України, її реноме як серйозного та надійного партнера.

Нинішня недостатня державна увага до цього напряму роботи є головною причиною зниження міжнародного авторитету України. Хоча призначення в уряді України віце-прем'єр-міністра, який відповідатиме за гуманітарний блок питань [6], дає підстави сподіватися, що ситуація може змінитися на краще і гуманітарний вектор української зовнішньої політики буде значно зміцнений.

Варто сказати, що 2013 рік став сприятливим для інтенсифікації гуманітарної співпраці України, особливо з країнами ЄС та Чорноморського регіону (з огляду на головування України в ОБСЄ та ОЧЕС). Реалізація гуманітарних проектів цілком

вкладається у задекларовані нашою державою пріоритети її голування в цих організаціях.

Наступний 2014 рік також має всі підстави, щоб стати успішним для гуманітарних ініціатив. Адже в цьому році Україна відзначатиме 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка. Президент України навіть звернувся до ООН та ЮНЕСКО з ініціативою оголосити 2014 рік Міжнародним Роком Тараса Шевченка, а Міністерством закордонних справ України було передбачено низку заходів, пов'язаних із цією подією.

Серед іноземних громадян, які цікавляться Україною, її історією та сучасністю, існує величезний попит на вивчення української мови. Поки що ані МЗС України, ані інші державні органи не в змозі задовольнити його.

Як свідчить зарубіжний досвід, ефективним способом вирішення вказаної проблеми є створення та розміщення у відкритому доступі мережі інтернет спеціальних веб-сторінок із комплексними безкоштовними мовними курсами. На цих сторінках розміщуються не тільки тексти (електронні посібники, підручники, лекції, словники тощо), а й різноманітні тематичні аудіо-візуальні матеріали, викладені у простому та зрозумілому стилі, з елементами національного гумору та відповідним художнім оформленням. Отже, будь-яка особа з будь-якого куточка світу, де є доступ до всесвітньої мережі, має змогу повноцінно вивчати мову. Задля забезпечення якнайширшого охоплення цільової аудиторії ці сторінки інтегруються у веб-портали популярних агентств новин. Наприклад, у ФРН курс німецької мови інтегровано у веб-портал телерадіокомпанії «Deutsche Welle» [1], у Великій Британії — у веб-портал телерадіокомпанії «BBC» [7]. Таким чином досягається подвійний ефект: по-перше, зацікавлені особи повноцінно вивчають мову країни, і, по-друге, дізнаються актуальні новини про країну, мову якої вони вивчають, що сприяє зростанню міжнародного інтересу до неї.

На жаль, аналогічних проєктів від українських суб'єктів медіаринку та органів влади (зокрема, профільних, на які безпосередньо покладено функцію з популяризації української мови та культури) досі немає. Хоча важливість різноманітних технологій відкритої та онлайн-освіти в сучасному світі не викликає сумніву. Це питання навіть обговорювалося на 6-му круглому столі з питань благодійності «RevolutiOnline.edu — онлайн-осві-

та змінює світ» 24 січня 2013 року в рамках Всесвітнього економічного форуму в Давосі.

Україні необхідно докласти усіх зусиль, щоб такі проекти якнайшвидше з'явилися. Адже вони є вкрай корисними у контексті сприяння публічній дипломатії, популяризації національної мови, культури, гуманітарного надбання нації загалом. Розвиток мережевих технологій (зокрема, т.зв. «хмарних технологій») надає для цього широкі можливості, не використати які буде принаймні проявом недалекоглядності. Розробка таких проектів не потребує значних капіталовкладень, адже відповідні спеціалісти в Україні є в достатній кількості, а ресурси мережі інтернет зараз як ніколи дешеві та доступні.

Пілотний варіант такої сторінки (наприклад, для англійської мовної цільової аудиторії) цілком можна було б розмістити на веб-порталі Українського національного інформаційного агентства «Укрінформ». В подальшому на основі цих матеріалів Міністерство закордонних справ України спільно з провідними академічними інститутами могли б розробляти варіанти курсів української мови для розміщення на веб-сайтах посольств та дипломатичних представництв України з перекладом мовами відповідних держав перебування.

Ще одним перспективним комунікативним каналом України зі світом може стати реформований державний телеканал «Культура». Його належне функціонування, наповнення відповідним якісним контентом є важливим ще й з огляду на необхідність підтримання зв'язків України з українською діаспорою, представники якої також відчувають гостру потребу в українському культурному продукті.

Взагалі активізація інформаційної політики Української держави за кордоном — нагальна вимога часу. Тільки за умови інтенсифікації інформаційно-просвітницької роботи із зарубіжною громадськістю Україна — найбільша держава в Європі — не буде сприйматися у пересічних іноземних громадян як частина Росії чи асоціюватися з Чорнобилем. Крім того, наявність незаангажованої інформації про нашу державу дозволить забезпечити більш широку підтримку курсу національних реформ і європейських прагнень України з боку світової громадськості, зміцнити довіру до України у закордонних партнерів.

При цьому необхідно забезпечити подальше генерування нових ідей та ініціатив зовнішньої політики. Важливу роль у

цьому процесі має відіграти співпраця з громадськими організаціями. Ефективність залучення недержавних інституцій як для сприяння ширшому висвітленню політики, яку провадить Україна, так і для вироблення конкретних зовнішньополітичних ініціатив відзначає у своїй статті міністр закордонних справ України Л. Кожара [3]. В цьому контексті слід також наголосити на необхідності активізації роботи Громадської ради при МЗС України.

Для того щоб означені позиції не залишилися на рівні декларацій, вони мають бути відображені у державних програмних документах. Задля забезпечення комплексності гуманітарної складової зовнішньої політики України доцільною є розробка плану дій із розширення гуманітарної присутності України у світі, в якому буде узагальнено перспективні гуманітарні проекти та ініціативи, котрі реалізовуватимуться Україною у найближчий період (2013–2018 рр.) на міжнародному рівні. До роботи над таким документом необхідно долучити не тільки представників зовнішньополітичного відомства, а й науковців і профільних фахівців із інших авторитетних академічних установ.

Серед наявних державних програмних документів із гуманітарних питань необхідно відзначити Концепцію державної цільової національно-культурної програми популяризації вітчизняної видавничої продукції та читання на 2014–2018 роки, яка була розроблена Державним комітетом телебачення і радіомовлення України та затверджена Кабінетом Міністрів України 10 квітня 2013 року [8]. Її безумовним позитивом є заплановане створення інтернет-ресурсу на базі оцифрованих фондів державної наукової установи «Книжкова палата України ім. Івана Федорова», що дозволить громадянам — користувачам мережі інтернет із будь-якого куточка світу ознайомитися із надбанням української літератури. Проте ефективність цієї Державної програми у зовнішньополітичному аспекті буде значно більшою, якщо в її рамках передбачити більший обсяг грантів для видавництва на переклад та видання іноземними мовами українських сучасних і класичних авторів. Саме такої книжкової продукції зараз бракує в Україні для гідного представлення держави на багатьох міжнародних заходах.

Попри все зазначене, не варто забувати і про традиційні пріоритети України на міжнародній арені. Так, з огляду на активну миротворчу діяльність України та в контексті громадянського

конфлікту в Сирії (який, на думку міністра закордонних справ Великої Британії В. Хейга, висловлену під час саміту «великої вісімки» у Лондоні, перетворюється у «найбільшу гуманітарну катастрофу ХХІ століття» [10]), цілком виправданою є також активізація гуманітарної зовнішньополітичної діяльності України у регіоні Близького Сходу. Крім власне благодійної допомоги сирійським громадянам, які нині перебувають у таборах для біженців, Україна як держава зі значним освітньо-науковим ресурсом могла б допомогти Сирії наданням і підготовкою кадрів у сфері освіти та науки. Таким чином наша держава зміцнила б не тільки рейтинг української системи освіти, а й свій міжнародний авторитет, своє реноме як країни-миротворця. До цього процесу можна було б залучити також українські неурядові благодійні організації (наприклад, Товариство Червоного Хреста України).

Отже, підвищення міжнародної конкурентоспроможності України і її національних суб'єктів господарювання конче вимагає більшої уваги до гуманітарної політики, якій належить пріоритетна роль у формуванні людського, інтелектуального капіталу держави, її національного багатства, а також підвищенні її зовнішньополітичного авторитету. Зважаючи на важливість гуманітарної складової у внутрішній політиці держав та у міжнародних відносинах, Україні варто активніше ініціювати та просувати міжнародні проекти гуманітарного спрямування, забезпечивши як їх належне фінансування, так і гідне матеріальне забезпечення роботи українських дипломатичних місій.

Адекватне використання потенціалу гуманітарної співпраці, відповідних проектів у зовнішній політиці України дозволить не тільки підтримати міжнародний авторитет і привабливий імідж нашої держави серед наших традиційних зовнішньополітичних партнерів, а й «відкрити» Україну для тих держав, діалог із якими досі не вирізнявся інтенсивністю, забезпечивши сприятливе середовище для подальшої міжнародної співпраці в інших сферах — торговельній, інвестиційній, промисловій, військово-технічній тощо. Зрештою, завдяки цьому змінилось би на краще і ставлення до України й українців із боку пересічних іноземних громадян.

Можливо, реалізація гуманітарних проектів і не дає негайної «віддачі» з економічної, фінансової точки зору, проте, як доводить зарубіжний досвід, у довгостроковій стратегічній пер-

спективі вона генерує значний позитивний ефект. Звісно, зазначене не означає, що Україна повинна негайно та кардинально переформатувати свої традиційні пріоритети у сфері закордонних справ. Проте доповнення їх потужною гуманітарною складовою дозволило б значно підсилити ефект від реалізації національної зовнішньої політики.

Такі підходи сприятимуть імплементації євроінтеграційних прагнень України, зайняттю нею належного їй високого місця в авангарді європейського та світового геополітичного простору, реальному забезпеченню її економічного та політичного суверенітету, гарантуванню її національної безпеки.

1. Вивчати німецьку: Deutsch lernen: Deutsche Welle. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.dw-world.de/dw/0,,9955,00.html>
2. Зубченко С.О. Концептуальні засади політики гуманітарної безпеки Української держави в умовах демократичних перетворень: Дис. ... канд. політ. наук: 21.01.01 / С.О. Зубченко. — К., 2011. — 202 с.
3. Кожара Л. Чорне море: погляд з Михайлівської. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://blogs.pravda.com.ua/authors/kozhara/51651f6205011/>
4. Політологія / за заг. ред. Кременя В.Г., Горлача М.І. — Харків: Єдинорог, 2001. — 639 с.
5. Статистичний щорічник України за 2010 рік / за ред. О.Г. Осауленка. — К.: Август Трейд, 2011. — 560 с.
6. Указ Президента України «Питання забезпечення виконання покладених на Кабінет Міністрів України завдань і повноважень у сферах культури, освіти, науки, молоді, спорту та охорони здоров'я» від 28.12.2012 р. № 765/2012 // Офіційний вісник Президента України. — 2012. — № 36. — С. 3. — Ст. 869.
7. Уроки англійської — BBC Ukrainian. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.bbc.co.uk/ukrainian/learning_english/
8. Уряд схвалив Концепцію держпрограми популяризації вітчизняних книг і читання. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246250616&cat_id=244276429
9. Where is the wealth of nations? Measuring Capital for the 21st Century / Kirk Hamilton; The World Bank. — Washington: World Bank Publications, 2006. — 188 p.
10. William Hague: Syria on track to be catastrophe of the 21st century. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/syria/9987774/William-Hague-Syria-on-track-to-be-catastrophe-of-the-21st-century.html>

Анотація. У статті досліджено можливості використання гуманітарних проектів у зовнішній політиці України для підвищення її міжнародного авторитету та створення сприятливого іміджу держави серед світової спільноти. Розглянуто перспективний зарубіжний досвід втілення окремих ініціатив у гуманітарній сфері. Запропоновано актуальні варіанти реалізації де-

яких гуманітарних проєктів задля відстоювання та просування національних інтересів України у світі.

Ключові слова: гуманітарні проєкти, гуманітарна політика, дипломатія, зовнішня політика, міжнародне співробітництво.

Анотація. В статті досліджено можливості використання гуманітарних проєктів во зовнішній політиці України для підвищення її міжнародного авторитету і створення благоприємного іміджу держави в очах світового суспільства. Розглянуто перспективний зарубіжний досвід втілення окремих ініціатив в гуманітарній сфері. Представлено актуальні варіанти реалізації деяких гуманітарних проєктів для захисту і просування національних інтересів України в світі.

Ключевые слова: гуманітарні проєкти, гуманітарна політика, дипломатія, зовнішня політика, міжнародне співробітництво.

Summary. The possibilities of using humanitarian projects in Ukraine's foreign policy to enhance its international prestige and create a favorable image of the state in the eyes of the world community are investigated. Promising international experience of implementation of some initiatives in the humanitarian sphere are identified. Actual versions of realization of certain humanitarian projects to defend and promote the national interests of Ukraine in the world are proposed.

Key words: humanitarian projects, humanitarian policy, diplomacy, foreign affairs, international cooperation.

POTENTIAL OF HUMANITARIAN PROJECTS FOR UKRAINIAN DIPLOMACY

The realities of modern post-bipolar world require from the states seeking to occupy their rightful place at the forefront of the global geopolitical space, to pursue an active foreign policy, to consistently promote their national interests to the near and remote foreign countries. This is especially important for countries that relatively recently regained their sovereignty, such as Ukraine. Despite the fact that in terms of international law, our legal identity dates back to 1945 (when the Ukrainian SSR, while being a part of the Soviet Union, was one of the founding members of the United Nations), from 1991 we have had to start formation of our own diplomatic capital virtually from scratch independent of the former «mother country».

Approach of viewing establishment of trade-economic relations between the states as dominant and priority is traditional for international relations. At the same time the potential of humanitarian cooperation and humanitarian projects as a factor in the intensification of international relations is, however, underestimated and remains largely undiscovered and unused. This obviously indicates a too simplistic and narrow understanding of foreign policy priorities. Indeed, in conditions of growing competition in the global capital market these are humanitarian and cultural relations between states that act as an additional factor of attractiveness for foreign partners, creating a basis for convergence of the states. This is especially true for strategic partnership that provides intensive cooperation on a wide range of issues.

Stereotypes about the humanitarian sphere common in the society and sometimes in the national academic and diplomatic circles do not foster closer attention to this sphere. Somehow the humanitarian sphere is considered as something secondary, derived by the

production sector, where a gross domestic product and the added value are generated. However, the theoretical developments of leading experts and foreign diplomatic practice prove otherwise.

For example, V. Kremen rightly notes that the humanitarian activities belong to the basic elements of international and national security [4, p. 85]. This view is confirmed by the position of the World Bank, which emphasizes the exceptional importance of the humanitarian impact (e.g. social capital) on the socio-political processes of economic prosperity, stability and development of the society [9, p. 17]. This is fully confirmed by statistics: a share of the social capital in the structure of national wealth is 75% or more in the most economically developed countries (e.g. Germany, Switzerland, Japan), while in the low-developed countries (e.g. Angola, Colombia, Romania) its share is insignificant. The countries with high levels of social capital have also high human development index [5, p. 552].

All this proves that it is not methodologically correct to assess the national wealth of the state by only economic and production factors in conditions of the modern world.

Another problem is that most domestic diplomats perceive the humanitarian sector solely through the prism of international humanitarian law (also known as the «law of war and peace», «Hague Law and Geneva Law» derived from the name of its basic sources: the Hague conventions of 1899 and 1907 and the Geneva Conventions of 1864, 1906, 1925 and 1949 and the Additional Protocols thereto of 1977), which is a section of the public international law relating to armed conflict, means and methods of warfare, the rights of individuals (both combatants and persons, who do not participate in hostilities) during the war, and establishes the international liability for certain violations. Others associate humanitarian issues exclusively with the provision of humanitarian assistance.

Both approaches are extremely narrow and biased verging on obvious profanity. Indeed, in terms of modern scientific paradigm, the humanitarian sphere embraces informational, educational, scientific and technological, cultural, religious spheres, the sphere of social security, rights and freedoms of human and citizens [2, p. 39–40].

This is confirmed by the diplomatic practice of foreign countries. Experience of economically developed countries (Great Britain, Canada, the USA, Japan, the EU countries) indicates that the humanitarian projects (particularly in education, science and culture) are the most promising for implementation in the

world in terms of their impact on the general competitiveness of the state and its national economic entities. This is about creation of joint cultural centers, cultural foundations, government support for private initiatives aimed at expanding bilateral humanitarian dialogue, conducting various cultural festivals, educational exhibitions, scientific events and others. By these efforts the states not only promote their scientific, educational, cultural achievements among the foreign community, but also create conditions for immigration from abroad for the perspective young people (for training) and skillful specialists (for employment).

Current practice of foreign countries also shows effectiveness of such instrument for formation of public opinion as the activities of various government and non-government humanitarian organizations (including cultural societies, associations, foundations, expert centers and think tanks, human rights organizations and other national not-for-profit organizations and their branches). Among the most successful humanitarian projects operating in Ukraine there are the United States Agency for International Development, the British Council, the Goethe Institute, Institut Francais, Polski Instytut Sztuki Filmowej, the Russian Federal Agency for CIS Affairs, compatriots residing abroad and international humanitarian cooperation (Rossotrudnychestvo). Through these organizations the states are able to support projects aimed at establishing humanitarian contacts, conducting public awareness activities, enhancing their social capital and securing a favorable image of the country in the eyes of foreign public. The credibility of some organizations of international human rights (the Amnesty International, the Human Rights Watch, the Transparency International, the Freedom House and others) and expertise (the Legatum Institute, the Economist Intelligence Unit, the Fraser Institute and others) is such that their research, ratings and comments are able to influence the government's policy of those states for which they work.

Why does not Ukraine accept this positive experience? After all, the activities of such organizations are an effective (and most importantly legal) instrument of foreign policy, «soft» political influence on the authorities of other countries (especially strategic and immediate neighbors), an effective means of public lobbying of the state interests, formation of appropriate social stereotypes about the state in the world, promoting the achievements of its national culture, education, science and technology. In addition, this method can significantly enhance the efficiency of the national dip-

lomatic missions. For any Ukrainian diplomat it would be obviously much easier to negotiate with representatives of the state or its entities, if a positive image of Ukraine, its reputation as a serious and reliable partner is formed in this state.

The current lack of government attention to this area of work is the main reason for decline of the international authority of Ukraine. Although appointment of the Deputy Prime Minister responsible for humanitarian sphere in the Government of Ukraine [6], gives reason to hope that the situation can change for the better and humanitarian vector of the Ukrainian foreign policy will be significantly strengthened.

It is noteworthy that the year 2013 is favorable for intensification of humanitarian cooperation of Ukraine, especially with the EU and the Black Sea region (given the chairmanship of Ukraine in the OSCE and BSEC). Implementation of humanitarian projects fully fits in priorities of its presidency in these organizations declared by our state.

The forthcoming 2014 also has every reason to be successful for humanitarian initiatives. This year Ukraine will celebrate the 200th anniversary of Taras Shevchenko. The President of Ukraine even appealed to the UN and UNESCO with the initiative to declare 2014 the International Year of Taras Shevchenko and the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine provides a number of activities related to this event.

There is a huge demand for learning the Ukrainian language among foreign citizens interested in Ukraine, its history and the present. Neither the MFA of Ukraine, nor other government agencies are able to meet it so far.

According to international experience, an effective way of solving this problem is the creation and location for the open access of special Internet web pages with comprehensive free language courses. These pages contain not only texts (electronic manuals, textbooks, lectures, dictionaries etc), but also a variety of thematic audiovisual material organized in a simple and understandable style with the elements of national humor and appropriate illustrations. Therefore, any person from any part of the world with an access to Internet will have an ample opportunity to learn the language. To ensure the widest possible coverage of the target audience these pages are well integrated into the web portals of the popular news agencies. For example, in Germany the German language course is integrated in Deutsche Welle web portal [1] in the UK – in the BBC web portal [7]. Thus, we achieve a double effect: first, in-

terested people learn the language of the country, and, second, by learning the latest news about the country, whose language they are learning, their interest to the country grows.

Unfortunately, the Ukrainian media market actors and authorities (including specialized entities directly responsible for promotion of the Ukrainian language and culture) do not offer similar projects yet. Although the importance of various technologies and online education in today's world raises no doubt. This issue was even discussed at the 6th Charity Round Table «RevolutiOnline.edu – the Online Education Changes the World» on January 24, 2013 at the World Economic Forum in Davos.

Ukraine should make every effort to implement such projects as soon as possible. After all, they are extremely useful in the context of promoting public diplomacy, national language, culture and humanitarian heritage of the nation as a whole. The development of network technologies (including so-called «cloud technologies») provides for amazing opportunities, so failure to use them would be at least considered as short-sightedness. The development of such projects will not require significant investments since there are many appropriate specialists in Ukraine and the Internet resources are cheap and available as never before.

A pilot version of this page (for example, for the English audience) could easily be posted on the website of the Ukrainian National News Agency «Ukrinform». Further, the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine on the basis of these materials and in cooperation with leading academic institutions could develop versions of the Ukrainian language courses to be posted on the websites of embassies and diplomatic missions of Ukraine with the translation into the language of the country of stay.

The reformed public TV channel «Culture» could become another promising communication channel of Ukraine with the world. Its proper functioning and relevant quality content is important also because of the need to maintain ties between Ukraine and the Ukrainian diaspora, whose members are also in need of Ukrainian cultural product.

In general, promotion of the Ukrainian state information policy abroad is an urgent demand of the time. Only with intensive outreach work with foreign communities Ukraine, the largest country in Europe, will not be seen by ordinary foreign citizens as part of Russia or associated with Chernobyl. In addition, the presence of unbiased information about our state will provide more support to the national reforms and

Ukraine's European aspirations by the international community, and strengthen the credibility of Ukraine among foreign partners.

In this situation it is necessary to ensure the ongoing generation of new ideas and initiatives of the foreign policy. Collaboration with NGOs should play an important role in this process. The Minister of Foreign Affairs of Ukraine L. Kozhara indicates in his article the effectiveness of attracting NGOs for promoting foreign policy pursued by Ukraine and for developing specific foreign policy initiatives [3]. In this context it is also important to emphasize the need to intensify the work of the Public Council under the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine.

In order to implement the mentioned ideas, they should be reflected in the government policy documents. In order to integrate the humanitarian component into the Ukrainian foreign policy it is appropriate to develop an action plan on expanding humanitarian presence of Ukraine in the world. This action plan should specify the most promising humanitarian projects and initiatives to be implemented by Ukraine in the near future (2013–2018) in the world. Development of this action plan will require involvement of not only representatives of the Foreign Ministry, but also academicians and experts from reputable academic institutions.

Among the available public policy documents for humanitarian affairs it is worth mentioning the Concept of the National Cultural Program promoting national publications and readings for 2014–2018, developed by the State Committee for Television and Radio Broadcasting of Ukraine and approved by the Cabinet of Ministers of Ukraine on April 10, 2013 [8]. Its unconditional positive feature is the anticipated creation of the Internet resource based on the digitized stocks of the public research institution «Ivan Fedorov Book Chamber of Ukraine». This will allow Internet users from all over the world to familiarize with the Ukrainian literature best works. However, this program would be even more effective in terms of foreign policy, if it offers numerous grants for the publishers for translation and publication of the Ukrainian contemporary and classic authors in foreign languages. Such printed matter is really missing in Ukraine for a decent representation of the state in many international events.

With the above in mind, let us not to forget about the traditional priorities of Ukraine in the international arena. Thus, in view of the traditional peacekeeping activities of Ukraine in the context of the civil conflict in Syria (which, according to the Foreign Minister of Great Britain B. Hague expressed at the summit of «Big Eight» in

London, is becoming the «greatest humanitarian catastrophe of the 21st century» [10]), it is only justified to facilitate the humanitarian foreign policy of Ukraine in the Middle East. In addition to the charity aid to the Syrian citizens, who are currently in refugee camps, Ukraine as a country with significant educational and scientific resources could help Syria by providing and training specialists in the sphere of education and science. By this Ukraine would strengthen not only the Ukrainian education system rating, but also its international reputation as a peacemaking country. The Ukrainian non-governmental charitable organizations (for example, Red Cross Society of Ukraine) could be also involved to this process.

Thus, increasing the international competitiveness of Ukraine and its national entities necessarily requires greater attention to humanitarian policy, playing the primary role in forming the human and intellectual capital of the state, its national wealth and in strengthening of its foreign authority. In view of the importance of humanitarian component in the internal politics of states and in the international relations, Ukraine should actively initiate and promote international humanitarian projects, ensuring both proper funding and decent material support of the Ukrainian diplomatic missions.

Appropriate use of the humanitarian cooperation capacity and implementation of relevant projects in the Ukrainian foreign policy will not only support the international prestige and attractive image of our country among our traditional foreign economy partners, but also help «discover» Ukraine to those states with which the dialogues is not so intense, by providing favorable environment for further international cooperation in trade, investment, industrial and military-engineering spheres. Finally, this would hopefully change for the better the attitude of ordinary foreign citizens to Ukraine and Ukrainians.

Probably implementation of humanitarian projects does not produce immediate results from the economic and financial point of view, however, as international experience shows, it generates significant positive effect in the long-term strategic perspective. Certainly this does not mean that Ukraine should immediately and radically reformat its traditional foreign policy priorities. However, a powerful humanitarian component added to them would significantly enhance the effect of the national foreign policy implementation.

Such approaches will facilitate implementation of the European aspirations of Ukraine, its striving to occupy a decent place at the forefront of the European and global geopolitical space, securing its economic and political sovereignty and guaranteeing its national security.